

Skötselplan för naturreservatet

Källviksskogen**Innehåll**

1. Administrativa data.....	2
2. Beskrivning av området	3
3. Syfte med naturreservatet.....	5
4. Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	6
5. Jakt	11
6. Dokumentation och uppföljning.....	11
7. Revidering av skötselplanen	11
8. Bilagor	11

Beskrivningsdel

Administrativa data

Namn	Källviksskogen
Län, Kommun	Dalarna, Falu kommun
NVR id	20 63 063
Fastigheter	Främby 3:350, del av
Areal	12,3 ha
Fastighetsägare	Falu kommun
Läge	Källviksskogen ligger sydväst om stadsdelen Källviken i Falu tätorts södra utkant. Koordinat: N= 6717580, E= 144020 Koordinatsystem: Sweref 99 15 45
Markslag	Areal (ha)
Lövskog	3,2 ha
Blandskog	8,5 ha
Trädsäkringszon	0,5 ha
Prioriterade bevarandevärden	Friluftsliv och rekreation Biologisk mångfald
Anläggningar i och i anslutning till reservatet	• Två rastplatser med grill • Naturstigar • Grusad stig • Informationstavlor • Bänkar • Kulturhistoriska lämningar • Stenmur
Rättigheter	Servitut trädsäkerhet – Lantmäteriakt: 2081-2371-1
Förvaltare	Falu kommun

Beskrivning av området

Källviksskogen ligger i södra delen av Falu tätort. Området kantas av Runn i sydöst, bostadsområdet Källviken i nordost och av järnvägen mellan Falun och Borlänge i väst. Området används främst av närboende.

Naturvärden

Källviksskogen består nästan i sin helhet av spontant uppkommen lövskog, med ett tydligt inslag av tall. Skogen har etablerat sig i området sedan sågverksindustrin upphörde på 1930-talet. Det innebär att skogen nu är ca 90 år gammal, men det finns också äldre träd som måste ha stått i området när sågverket var igång. I öster dominerar lövträden nästan helt medan tallen ökar sin närvaro mot nordväst. Även längs stranden växer mycket tall. Björk dominerar bland lövträden men även aspen är talrik. Sedan tillkommer sälg, rönn, gråal, hägg med flera arter. Inom reservatet finns ett tiotal tydliga aspkloner där några av träden är riktigt grova.

Skogen är i princip orörd och därmed tät och fullskiktad. Viss självgallring pågår. Då de äldsta träden börjar närma sig 100 år finns det en hel del hålträd och död ved i området. Förutsättningarna för ett rikt fågelliv är mycket goda.

Dokumenterade artuppgifter

Någon regelrätt artinventering har inte utförts i Källviksskogen. Nedan följer en lista på de arter (fåglar och kärlväxter) som har påträffats vid besök i området. Fågeluppgifterna har dokumenterats av kommunens egen personal. Florauppgifterna kommer från Artportalen (www.artportalen.se).

Tabell över artfynd från Källviksskogen. Vissa av fågelarterna är rödlistade: EN betyder att arten är klassad som starkt hotad och NT betyder nära hotad, enligt ArtDatabankens rödlista från år 2020.

Art	Vetenskapligt namn	Kategori enligt rödlistan	Noterade artportalen
Björktrast	Turdus pilaris	NT	2023
Bofink	Fringilla coelebs		2023
Drillsnäppa	Actitis hypoleucos	NT	2023
Grå flugsnappare	Muscicapa striata		2023
Gråspett	Picus canus		
Grönfink	Chloris chloris	EN	2023
Gröngöling	Picus viridis		2023
Grönsiska	Spinus spinus		2023
Grönsångare	Phylloscopus sibilatrix	NT	2023
Gärdsmyg	Troglodytes troglodytes		2023
Koltrast	Turdus merula		2023
Kråka	Corvus cornix	NT	2023
Lövsångare	Phylloscopus trochilus		2023
Mindre hackspett	Dendrocopos minor	NT	2023

Ringduva	Columba palumbus		2023
Rödhake	Erithacus rubecula		2023
Rödvingetrast	Turdus iliacus	NT	2023
Skogsduva	Columba oenas		2023
Småskrake	Mergus serrator		2023
Stjärtmes	Aegithalos caudatus		2023
Storlom	Gavia arctica		2023
Större hackspett	Dendrocopos major		2023
Svartvit flugsnappare	Ficedula hypoleuca	NT	2023
Trädgårdssångare	Sylvia borin		2023
Bindvide	Salix aurita		2017
Bredkaveldun	Typha latifolia		2017
Femfingerört	Potentilla argentea		2017
Gråal	Alnus incana		2017
Gulsporre	Linaria vulgaris		2017
Hårslinga	Myriophyllum alterniflorum		2017
Kaukasiskt fetblad	Sedum spurium		2017
Lundgröe	Poa nemoralis		2017
Norrlandsstarr	Carex aquatilis		2017
Rödsvingel	Festuca rubra		2017
Skelört	Chelidonium majus		2017
Stenbär	Rubus saxatilis		2017

Värden för rekreation och friluftsliv

Källviksskogen ligger i direkt anslutning till stadsdelen Källviken. Området används främst av närboende. Vid medborgardialog hösten 2023 framkom att området används för promenader, bad, löpning, vila och återhämtning, cykling, grillning, lek, pulkaåkning (utanför föreslagen reservatsgräns), naturstudier, hundbad, samt svamp och bärplockning.

Vintertid används det för skoteråkning, dels för att ta sig ut på sjön och dels för att packa snön på stigarna. När stigarna är packade av skoter används de även för längdskidåkning och vinterpromenader.

Närheten till och utsikten över Runn är uppskattade och viktiga värden i området. Skogen upplevs som avskild och rofylld.

I området finns ett stort antal naturstigar och två större stigar där det tidigare varit banvall som användes i sågindustrin. Längs strandkanten finns spontant anlagda grill- och rastplatser.

I direkt anslutning till området ligger pulkabacke, fotbollsplan, badplats och lekplats.

Kulturhistoriska värden

I *Analys av det historiska odlingslandskapet runt Falun* (2016) framkommer att området finns med på kartor från 1728 som åkermark. Vidare beskrivs att området är en av få ytor i Falu tätort som odlades under 1700-talet och som idag inte är bebyggd.

Från början av 1900-talet till slutet av 1930-talen fanns ett sågverk som sträckte sig över hela området. Ett flertal spår från sågverket syns i terrängen. Bankar från gamla järnvägsspår som användes av sågverket (och tegelbruket som låg vid nuvarande båthamn) fungerar idag som stigar i området. Lämningar från industrin finns i form av fundament på ett flertal platser.

Ett antal kolbottnar från kolmilor finns inom området. Enligt *Källvikens historia* (sid 8) har det kolats för Kronobruket på 1500-talet och år 1545 ska det ha kolats i minst fyra milor i Källviksskogen. I östra delen av området kolade man virkesavfall från sågen från 1900-talets början fram till 1920-talet.

1920 byggdes en kolugn öster om bäcken, tydliga rester i form av fundament från denna finns kvar i terrängen.

Förhöjda halter gruvmetaller

Markens översta skikt har troligtvis förhöjda halter av gruvmetaller på grund av historiskt stoftnedfall från Falu gruva. Källviksskogen ligger inom ett område med förväntad blyhalt som är högre än 300mg/kg jord.

Plandel

Syfte med naturreservatet

Vårda, bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer

Syftet med naturreservatet är att vårda, bevara och utveckla områdets värdefulla naturmiljöer i form av lövskog och strandnära skog. Genom en reservatsbildning skyddas dessa naturmiljöer mot framtida exploatering.

Bevara och utveckla biologisk mångfald

Syftet är också att bevara och utveckla områdets artrikedom, särskilt med avseende på mossor, lavar, trädlevande svampar, insekter och fåglar.

Tillgodose behov av områden för friluftslivet

Ett ytterligare syfte med naturreservatet är att bevara och utveckla allmänhetens möjlighet till rekreation, friluftsliv och naturupplevelser i ett tillgängligt, tätortsnära och tilltalande naturområde.

Prioritering mellan bevarandevärden

De prioriterade bevarandevärdena är i princip likställda. Friluftsliv och rekreation prioriteras i anslutning till befintliga och tillkommande anordningar för friluftslivet. I övriga områden prioriteras bevarande och utveckling av befintliga naturvärden.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Reservatet är indelat i fem skötselområden beroende på naturtyp och skötselriktning. Utöver dessa skötselområden behandlas även skötselområdet *Friluftsliv och anläggningar*. Där kommer skötselåtgärder att genomföras för att öka områdets tillgänglighet, säkerhet och upplevelsevärden. Om behov uppstår ska det vara möjligt att anlägga och iordningställa ytterligare anläggningar för friluftslivet på lämplig plats. Det kan röra sig om exempelvis markerade stigar och ytterligare rastplatser med tillhörande anordningar. Om behov uppstår finns ett område utpekadt där man har möjlighet att anlägga en besöksparkering.

Bevarandemålen beskriver det tillstånd för respektive skötselområde som råder när målen är uppfyllda.

Skötselområde 1: Lövskog på gammal åkermark

Beskrivning

Området består av en spontant uppkommen lövskog på tidigare åkermark. Trädslagsvariationen är stor med björk, asp, sälg, rönn, gråal och hägg. Barrträd förekommer väldigt sparsamt. Beståndsåldern är uppskattad till ca 90 år. Skogen är fullskiktad och tät och saknar spår efter skogliga åtgärder. De äldsta lövträden börjar bli intressanta ur ett naturvårdsperspektiv och det finns en hel del hålträd och högstubbar i området. Konkurrensen om ljus och utrymme leder till självgallring och en kontinuerlig tillförsel av död ved i olika grovlek. Området är i sitt nuvarande successionsstadium av mycket högt värde för fågellivet och på sikt även för insekter och lägre flora, allteftersom fler lövträd åldras och dör.

Genom området går en grävd, rak bäckfåra som kommer fram ur en kulvert nära pulkabacken. Den naturliga bäckfåran går i reservatets östra gräns och passerar alldeles öster om lekplatsen. Bäckens flyttades i början av 2000-talet när Källviken skulle byggas ut med sin sista etapp. Längs bäcken, söder om fotbollsplanen, växer ett tätt, ca 20-årigt uppslag av gråal.

Tvärs genom områdets nordvästra del löper en övervuxen stenmur.

Bevarandemål

Lövdominerad och flerskiktad skog med en stor blandning av trädslag såsom björk, asp, sälg, gråal, hägg och rönn. Gran och tall kan finnas i området, men andelen ska inte överstiga 5 %. Gamla och grova träd av alla sorter gynnas och i skogen finns ett tydligt inslag av hålträd, högstubbar och liggande död ved.

Skötselåtgärder

Initiala åtgärder

- Stenmuren röjs fri från sly som växer på och i närheten av den.
- Träd som står i muren fälls och får ligga kvar i området.

Löpande skötsel

- Inga större skötselåtgärder är planerade för skötselområde 1. Skogen får i huvudsak utvecklas fritt.
- Gran ska vid behov hållas efter genom rövning av unga träd. Mängden barrträd ska inte

överstiga 5%. Tall kommer inte att etablera sig så länge skogen står intakt.

- Riskträd som kan falla över stigar i området fälls in mot skogen och får ligga kvar.
- Manuella åtgärder som röjning, trädfällning eller ringbarkning för att gynna gamla eller grova träd kan utföras vid behov.
- Stenmuren hålls fri från igenväxande vegetation genom återkommande röjning.

Skötselområde 2: Lövrik blandskog

Beskrivning

Området består av en spontant uppkommen lövrik blandskog på stenbunden morän. Inslaget av tall är stort, i vissa delar dominerande. Gran förekommer väldigt sparsamt. Beståndsåldern är uppskattad till ca 90 år. Skogen är skiktad och tät och saknar i princip spår efter skogliga åtgärder. De äldsta lövträden börjar bli intressanta ur ett naturvårdsperspektiv och det finns en hel del hålträd i området. Konkurrensen om ljus och utrymme leder till självgallring och en kontinuerlig tillförsel av död ved. Området är i sitt nuvarande successionsstadium av mycket högt värde för fågellivet och på sikt även för insekter och lägre flora, allteftersom fler lövträd åldras och dör.

Inom området finns flera husgrunder efter tidigare bebyggelse och fundament från sågverkstiden (se skötselkartan). Träd och sly växer tätt inpå flera av lämningarna och riskerar att skada dem om de skulle blåsa omkull.

Bevarandemål

Naturskogsartad, flerskiktad och olikåldrig lövblandskog. Gran kan finnas i området, men andelen ska inte överstiga 5 %. Gamla och grova träd av alla sorter gynnas och i skogen finns ett tydligt inslag av hålträd, högstubbar och liggande död ved. Husgrunder och andra kulturlämningar är fria från sly och träd som riskerar att skada dem.

Skötselåtgärder

- Inga större skötselåtgärder är planerade för skötselområde 2. Skogen får i huvudsak utvecklas fritt.
- Gran ska vid behov hållas efter genom röjning av unga träd eller ringbarkning av lite äldre. Mängden gran ska inte överstiga 5%.
- Riskträd som kan falla över stigar i området fälls in mot skogen och får ligga kvar.
- Manuella åtgärder som röjning, trädfällning eller ringbarkning för att gynna gamla eller grova träd kan utföras vid behov.
- Kulturhistoriska lämningar ska hållas fria från träd och annan vegetation som kan skada dem. Vid förekomst av hålträd, högstubbar eller andra träd med höga naturvärden måste en avvägning göras om trädet ska stå kvar eller om risken för skada på kulturlämningen är för stor. För att minska risken kan värdefulla träd topphuggas.

Skötselområde 3: Öppet område mellan stig och stenmur

Beskrivning

Längs med järnvägen i väster löper en vackert lagd stenmur. Skötselområde 3 består av ett mindre område där stigen och muren följs åt. Marken är bevuxen med främst unga lövträd/lövsly samt en del tallplantor och ingår i den trädsäkringszon som ligger närmast järnvägen. Trädsammansättningen är varierad med asp, björk, rönn och sälg.

Bevarandemål

Muren är frilagd och väl synlig när man passerar längs stigen. Enstaka rönnar och sälgar står kvar och dämpar till viss del nya uppslag av löv. Träd som bedöms vara en risk för järnvägen är topphuggna så de kan stå kvar och utveckla gamla och grova stammar. Genom sin blomning under vår och sommar bidrar de med nektar och pollen till nytta för områdets insektsliv.

Skötselåtgärder

Initiala åtgärder

- Området öppnas upp genom röjning med så låga stubbar som möjligt.
- Alla rönnar och sälgar lämnas kvar och ska på sikt utgöra ett glest framtida trädskikt.
- Röjavgillet samlas ihop och transporteras bort eller läggs på hög i intilliggande skog.
- På sikt, när sparade rönnar och sälgar har växt till sig och nått över beteshöjd, kan viss urglesning göras. Kvarstående träd ska stå glest så att muren är frilagd. Om de riskerar att bli för höga och en risk för järnvägen kan de topphuggas. Det är viktigt att de får stå kvar och på sikt utveckla gamla och grova stammar.

Löpande skötsel

- Uppslag av årsskott röjs av årligen för att trycka tillbaka det. Röjavgillet samlas ihop och läggs i närliggande skog. När uppslaget minskar kan man gå ner i frekvens och röja vid behov.

Skötselområde 4: Björkdominerad lövskog med fritidsändamål

Beskrivning

Skötselområde 4 består av tidigare åkermark och är bevuxet med lövträd, där björk är det dominerande trädslaget. Någon enstaka äldre tall och sälg finns också i området samt en del hägg längs med den gamla banvallen i söder. I ett yngre mellanskikt finns rönn och sälg.

Tvårs igenom området löper en övervuxen stenmur. Trädskiktet är gallrat och området röjt för att var lite mera öppet och tillgängligt. En hel del sly har slagit upp sedan dess. Vid gallringen sparades ett antal topphuggna björkar och sälgar där de flesta har dött och blivit högstubbar. Ytterligare död ved finns i form av en sälglåga och en grov torrtall.

En discgolfbana passerar genom området vilket förklarar varför det gallrades en gång.

Bevarandemål

Området är bevuxet med en öppen och gles lövskog med god genomsikt. Trädslagsblandningen är varierad med träd i olika åldrar. Stenmuren är frilagd från sly och träd som

riskerar att skada den om de går omkull. Goda förutsättningar för fritidsändamål som discgolf eller liknande råder i området väster om den grusade stigen.

Skötselåtgärder

Initiala skötselåtgärder

- Stenmuren röjs fri från sly som växer på och i närheten av den.
- Träd som står i muren tas bort. Lämna sälj och rönn som står bredvid muren.

Löpande skötsel

- Återkommande röjning av lövuppslag vid behov för att området ska behålla sin öppenhet. Vid årlig röjning behöver inte röjavgallet samlas ihop och föras bort.
- Enstaka yngre träd sparas som kan ta över när äldre träd dör.

Skötselområde 5: Strandnära skog med god genomsikt

Beskrivning

Skötselområde 5 består av tre separata delområden mellan stranden och stigen som går parallellt med Runn. Under senare år har alla tre delområden röjts för att skapa genomsikt och kontakt med Runns vattenspegel.

Delområde 5:1 är lövdominerat med enstaka tallar längs stranden. Här står också en del grov asp och björk.

Delområde 5:2 är talldominerat och träden står tätt. Insprängt finns både björk, asp och gran. Längs stranden står en del äldre tallar. Några högstubbar av björk och enstaka rönnar och sälgar ökar naturvärdet och variationen.

Delområde 5:3 har ett glesare trädskikt efter tidigare gallring och röjning. Här finns både grov tall och asp samt björk och en del gran närmare bäcken. Uppslaget av sly är kraftigare än i de andra delområdena.

Bevarandemål

Lövblandskog med varierande inslag av tall. Stor variation i trädslagsblandning och ålder och på sikt finns det gott om hålträd för häckande småfågel. Från stigen har man en god genomsikt och kontakt med Runns vattenspegel.

Skötselåtgärder

- I alla delområden bibehålls god genomsikt mot Runn genom återkommande röjning av sly. Till en början bör röjningen genomföras årligen så att man på sikt försvagar rotsystemen. Vi årlig röjning kan röjavgallet lämnas kvar att brytas ner på plats. Om röjning sker glesare bör det samlas ihop och läggas på hög i intilliggande tätare skog.
- I delområde 5:1 kan enstaka yngre björkar och aspar gallras ur för bättre genomsikt. Vid röjning av sly sparas enstaka salixbuskage längs stranden.
- I delområde 5:2 kan trädskiktet glesas ur en del för bättre genomsikt. Gallra ur ca 30 % av yngre tall och gran som tränger lövträd, särskilt rönn och sälj.
- I delområde 5:3 sparas lämpliga efterträdare som kan växa upp och fylla ut/ersätta nuvarande trädskikt.

Skötselområde 6: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Området angörs främst via Källvikens badplats samt lekplats Källviken. Området angörs också direkt från privata villatomter samt från Koholmsvägen i nordväst samt via stig i reservatets södra spets. Entréer med information om reservatet iordningställs vid lekplatsen, badplatsen och där stigen passerar reservatsgränsen i söder.

Reservatet genomkorsas av ett relativt tätt nät av stigar av olika bredd och kvalitet. En grusad rundslinga iordningställs på befintlig stig (tidigare banvall) för god tillgänglighet med rullstol och barnvagn. Övriga stigar är naturstigar med inslag av sten och rötter. Informationsskyltar om områdets kultur- och naturvärden anordnas längs stigarna.

I reservatet iordningställs tre rastplatser. Dessa har ett varierat innehåll av friluftsanordningar som beskrivs nedan.

Rastplats 1: Sittplatser med utsikt mot Runn.

Rastplats 2: Sittplatser och iordningställd grillplats.

Rastplats 3: Sittplatser och iordningställd grillplats. Rastplatsen nås via grusad stig och rastplatsen är iordningställd för att vara tillgänglig för besökare med rullstol, barnvagn eller liknande.

Bevarandemål

Källviksskogen är ett attraktivt område där det finns möjlighet att uppleva, röra sig och umgås i en sjönära miljö med höga natur- och kulturvärden. Detta uppnås genom att:

- Entréerna är utformade för att bjuda in till vistelse i området. Det finns lättläst information om reservatet, dess föreskrifter, tillgänglighet, samt upplevelse- natur- och kulturvärden
- Rastplatserna fungerar som attraktiva målpunkter där besökare ges möjlighet att vila och umgås med utsikt över Runn.
- Anläggningar och utrustning är hela, säkra och fyller sin funktion.
- Den grusade slingan är väl underhållen så att framkomligheten för barnvagn och rullstol är god.

Skötselåtgärder

- Underhåll av gränser, markeringar, entréer, informationsskyltar och markerade stigar.
- Skyltar och ledmarkering hålls i ett sådant skick att de upplevs välskötta, hela och rena.
- Befintligt ytmaterial på den grusade slingan underhålls och fylls på regelbundet eller vid behov.
- Den grusade slingan städas från hinder som nedfallna kvistar och liknande.
- Riskträd i anslutning till stigar och anläggningar åtgärdas vid behov. Träden kapas företrädesvis 2-3 meter upp på stammen för att bilda högstubbar. Resten av stammen lämnas för att utvecklas som död ved.
- Rönjning längs stigarna för att förhindra igenväxning och dålig sikt utförs vid behov. Rönjning kan utföras så att upplevelsevärden ökar genom att skapa en variation av glesare och tätare partier närmast stigen.

- Förbättrad framkomlighet genom att åtgärda grova rötter längs stigen som går väster om rastplats 2. Stigen går på en uppbyggd vall och grova asprötter försvårar framkomligheten.
- Informationen hålls uppdaterad.
- Friluftsanordningar hålls i ett sådant skick att de upplevs välskötta, hela och rena.
- Rastplatser och entréer städas regelbundet.

Jakt

Jakt är inte reglerat i föreskrifterna för reservatet. Falu kommun äger marken i reservatet och kan på det sättet styra eventuell jakt i området. Idag bedrivs ingen jakt i Källviksskogen.

Dokumentation och uppföljning

Förvaltaren ansvarar för att dokumentera genomförda skötselåtgärder. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt genomförd tillsyn av friluftsanläggningar.

För att veta om uppsatta bevarandemål nås och om genomförda skötselåtgärder har varit relevanta ska uppföljning genomföras var tionde år. För uppföljningen svarar Falu kommun. Uppföljning ger vägledning om ytterligare anläggnings- eller bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla en gynnsam utveckling av friluftslivet och bevarandetillståndet.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och ska revideras av förvaltaren då uppföljningen indikerar att behov finns eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell. Beslut om revidering tas av ansvarig nämnd/kommunstyrelsen beroende på revideringens omfattning.

Bilagor

- I. Karta över skötselområden och anläggningar för friluftslivet
- II. Beräknade kostnader för inrättande och iordningställande av reservatet samt årlig förvaltning

Bilaga I

Skötselområden och anläggningar för friluftsliv

© Lantmäteriet Falu kommun Geodatasamverkan

Skötselområden

Bilaga II**Kostnader för iordningställande av naturreservatet och årlig förvaltning****1: Initiala kostnader för iordningställande av naturreservatet 2025-2026**

Grusning av stig	270 000
Iordningställande av rastplatser	70 000
Informationsskyltar	30 000
Utmärkning av reservatsgräns	5000
Marklov	3000
Röjning delområde 3	1000
Röjning delområde 5	3000
Total kostnad	382 000 kronor

Markåtkomstbidrag	800 000 (prel)
-------------------	----------------

2: Årlig förvaltningskostnad

Förvaltning: Tillsyn, rastplats, skyltar, röjning. 30 000 kronor